

Motion till riksdagen 2008/09:K397

av **Berit Andnor m.fl. (s)**

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
4:1 Regeringskansliet m.m.	6 927 585	-600 000
5:1 Länsstyrelserna m.m.	2 550 900	+2 000
Nytt anslag Integritetsombudsman	0	+5 000
Summa	12 372 919	-593 000

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hovstaten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Regeringskansliets anslag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenska beskickningar utomlands.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för en bred och folkligt förankrad EU-debatt.
6. Riksdagen beslutar införa mål för demokratipolitiken i enlighet med vad som anförs i motionen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av åtgärder mot penningtvätt.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en integritetsombudsman.

Fel! Okänt namn

Kungliga hov- och slottsstaten

I de andra nordiska monarkierna har den blivande statschefen en egen hovstat eller motsvarande ordning. Det bör gälla även i Sverige. Vi anser att finansieringen av kronprinsessans officiella funktioner ska lösas genom en egen hovstat inom ramen för dagens anslag.

Regeringskansliet

Anslagssparandet för Regeringskansliet ligger på en hög nivå. Därför vill vi se en sänkning av anslaget så att det bättre motsvarar utgifterna. Sveriges ordförandeskap i EU 2009 ställer givetvis krav på ökade resurser, men den nivå regeringen föreslår är i överkant i beaktande av vad det förra ordförandeskapet 2001 kostade Sverige. Det kommer inte heller att hållas lika många toppmöten i Sverige som förra gången.

Vi föreslår på grund av det ovan anförda att anslag 4:1 Regeringskansliet minskas med 600 miljoner kronor år 2009.

Regeringen har aviserat en massiv nedläggning av svenska beskickningar utomlands. Detta står i skarp kontrast till att de borgerliga i opposition hade en målsättning att förstärka utlandsrepresentationen. Inte heller ser vi att flertalet neddragningar i Afrika ligger i linje med regeringens uttalade målsättning att sätta Afrika i fokus.

Sveriges representation utomlands är en vital fråga för vår utrikes-, bistånds- och näringspolitik. Vi måste ha en väl rustad utrikesförvaltning både på Utrikesdepartementet i Stockholm och på plats ute i världen för att kunna förstå politiska, ekonomiska och kulturella trender och för att kunna upprätthålla relationer som ligger till grund för samarbete på en mängd viktiga områden. Vi vill slå vakt om UD:s möjligheter att såväl behålla som nyrekrytera kompetent personal. Regeringen saknar en genomtänkt strategi och vi vill, eftersom detta är en fråga av nationellt intresse, söka breda lösningar och överenskommelser.

Folkligt förankrad EU-debatt

En av konsekvenserna av den borgerliga regeringens första budgetförslag var att Kommittén för EU-debatt lades ned samtidigt som anslaget den disponerade för att stimulera debatt och upplysningsverksamhet kring EU-frågor i folkrörelseregi togs bort, utan att det ersattes av något annat. Det var en väldigt viktig uppgift som kommittén utförde genom att ge bidrag till lokalt föreningsliv, organisationer och skolor för att ordna debatter och olika typer av aktiviteter för att just stimulera debatten lokalt.

Enbart från juli till september 2006 hölls ett femtiotal seminarier runtom i landet med stöd från kommittén. Det har genomförts 1 700 aktiviteter om EU under den tid som kommittén har funnits och 450 projekt, och 10 600 elever har berörts. Att denna möjlighet att stimulera debatten nu saknas är därför djupt beklagligt.

Nu föreslår regeringen en utökning av anslaget för SIEPS och EU-information med 5 miljoner kronor för 2009. Samtidigt är sedan två år stödet för folkligt initierad debatt på 15 miljoner kronor helt borttaget. Kontrasten är slående. Regeringen menar uppenbarligen att den folkliga EU-debatten ska ersättas av statligt utformad propaganda. Detta är helt oacceptabelt. Den utökning som regeringen föreslår bör istället användas till att stimulera en bred debatt, gärna genom ett återupplivande av Kommittén för EU-debatt.

Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag på hur en bred och folkligt förankrad EU-debatt bäst kan stimuleras.

Mål för politikområdet Demokrati

Regeringsformens inledande formulering om att ”All offentlig makt i Sverige utgår från folket” kan bäst förverkligas genom att ge väljarna mesta möjliga suveränitet. Socialdemokratiens demokratisyn står därför i kontrast till principer om maktindelning som inskränker väljarnas suveränitet och istället ger experter ett avgörande inflytande.

Men för socialdemokratin är demokratin inte bara en process, ett sätt att förbättra samhället. Demokratin är ett mål i sig, och ett uttryck för socialdemokratiens värdering om alla människors lika värde. Alla ska ha rätt till inflytande över samhällsutvecklingen på jämlika villkor.

Men demokrati innebär inte bara rättigheter. Ytterst vilar demokratin på människors vilja att tillsammans med andra delta i den demokratiska processen, i beslutande församlingar, i organisationer och folkrörelser. Utan människor som känner och tar ett praktiskt ansvar för den demokratiska samhällsutvecklingen är demokratin hotad.

En välfärdspolitik som omfattar alla människor och som utjämnar sociala och ekonomiska skillnader främjar demokratin genom att minska utanförskap och öka sammanhållningen i samhället. Inga människor ska behöva känna att de är maktlösa. Utanförskap och maktlöshet är ett hot mot demokratin och måste brytas. Därför är det viktigt med insatser som på olika sätt gör att möjligheterna att påverka politiska beslut blir mer jämlika.

Demokratin bärs upp av medborgare med en demokratisk grundsyn. Våra grundläggande uppfattningar och förhållningssätt grundläggs tidigt. Demokratin kräver också demokratiska samtal. Friheten och mångfalden i åsiktsbildningen måste hela tiden värnas och utvecklas i takt med att nya vägar för kommunikation växer fram samtidigt som gamla minskar i betydelse. Fria och självständiga medier är nödvändiga för att upprätthålla mångfald i nyhetsförmedling, opinionsbildning och granskning av makten.

Fel! Okänt namn på

För att stärka demokratin är det också nödvändigt att utveckla de demokratiska beslutsprocesserna. De demokratiska institutionerna måste ges kraft och verktyg att föra samhällsutvecklingen i den riktning som medborgarna vill se. Medborgarna måste i sin tur ha goda möjligheter till insyn, delaktighet och inflytande. De ansvariga ska kunna ställas till svars.

Stödet för demokratin som styrelseform avgörs ytterst av om demokratin klarar av att leva upp till de krav som medborgarna ställer, på delaktighet men också på effektivitet och förmåga att leverera förändring och förbättring.

”All offentlig makt i Sverige utgår från folket.” Så inleds regeringsformen. Varje medborgares röst ska räknas lika och den offentliga maktutövningen ska vara styrd av medborgarnas vilja, så som den kommer till uttryck genom deltagande i demokratins institutioner. Det är medborgaren – inte kapitalägaren, experten eller särintresset – som ska ha det avgörande inflytandet över den offentliga makten.

Den svenska grundlagen bygger på representativ demokrati som har många förtjänster. Möjligheten att utkräva ansvar är en viktig egenskap. Ett tydligt ansvar gör det lättare för den enskilde att ta ställning och välja. Den representativa demokratin ger goda möjligheter att göra det tydligt vem som ansvarar för fattade beslut.

Den representativa demokratin ger möjlighet till påverkan också för den som inte har tid eller kraft att själv engagera sig. Genom de allmänna valen har alla medborgare möjlighet att påverka politikens utformning. Varje röst räknas lika oavsett förmåga att på andra sätt göra sig hörd. Därför är ett högt valdeltagande ett mål i sig. Ju högre valdeltagandet är, desto större legitimitet får valutslaget. Detta får klara återverkningar på mandatet för de valda liksom engagemanget i politiken mellan valen.

Demokratin förutsätter engagerade medborgare. Ett politiskt engagemang tar alltid sin början någonstans och har ett demokratiskt egenvärde vare sig engagemanget handlar om det egna barnets skola, en rättvisare värld eller en bättre arbetsmiljö. Det är därför viktigt att den representativa demokratin tillvaratar det engagemang som finns hos medborgarna, också det som kommer till uttryck utanför de traditionella partipolitiska kanalerna. Det får dock inte ske på ett sådant sätt att de som är röst- eller resursstarka får ett större inflytande på bekostnad av andra grupper eller medborgare. Det skulle innebära att principen om att varje röst ska räknas lika åsidosätts.

Den representativa demokratin bör stärkas. Det bör ske genom att de traditionella kanalerna till inflytande värnas. Att uppmuntra engagemang också vid sidan av den representativa demokratin innebär ingen motsättning. Allt engagemang har ett egenvärde och ska uppmuntras. Att öppna för inflytande via folkrörelser och nätverk vid sidan av den representativa demokratins formella institutioner kräver dock försiktighet så att inte principen om att allas röst ska räknas lika åsidosätts. Alternativa kanaler för insyn och inflytande får heller inte medverka till otydlighet om vem som bär ansvar för politiska beslut. Utgångspunkten för prövning av förändringar i dagens system måste istället vara att de kan bidra till att stärka den representativa demokratin, dels genom att öka förståelsen och legitimiteten för dess spelregler, dels genom att

Fel! Okänt namn på

bredda basen för partiernas rekrytering till olika förtroendeuppdrag. Antalet förtroendevalda bör öka.

Riksdagen bör därför återinföra demokratimålet i den lydelse det hade fram till och med år 2007:

Det övergripande målet för demokratipolitiken är att folkstyrelsen ska värnas och fördjupas.

För att nå dit krävs

- ? ett ökat valdeltagande i samtliga nationella val samt valet till Europaparlamentet
- ? att fler människor ska inneha någon form av politiskt förtroendeuppdrag på kommunal nivå och att antalet personer som någon gång i livet innehaft ett sådant förtroendeuppdrag ska öka
- ? att möjligheterna att delta i och påverka den politiska processen ska bli bättre och att andelen som deltar ska öka
- ? ett säkerställande av full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige.

Åtgärder mot penningtvätt

Regeringen föreslår ett antal åtgärder mot penningtvätt. Detta är i och för sig lovvärt. Problemet är att det finns en stor osäkerhet kring omfattningen av denna kriminella verksamhet. De medel som avsatts under anslag 5:1 för länsstyrelsernas tillsyn av penningtvätt kan därför snabbt visa sig vara otillräckliga. Värdet av en effektiv tillsyn mot penningtvätt kan inte underskattas. För att inte skapa onödiga administrativa och ekonomiska hinder mot en effektiv tillsynsverksamhet föreslår vi därför att anslag 5:1 Länsstyrelserna m.m. utökas med 2 miljoner kronor år 2009.

Integritetsombudsman

I dagens samhälle är de teknikrelaterade riskerna för integritetskränkningar många gånger större än tidigare. IT- och telekommunikationstekniken växer samman. Stora mängder trafikdata i teletrafiken skapas och registreras. Det skapas ständigt nya IT-tjänster både hos företag och myndigheter, och sådana webbtjänster används allt mer av medborgarna. Vi lämnar elektroniska spår bakom oss, vare sig vi vill eller inte, både i vardagen och i arbetslivet. Den tekniska utvecklingen skapar ständigt mer avancerade verktyg som kan brukas eller missbrukas i integritetskränkande syfte. Därutöver sker en internationalisering som innebär att personuppgifter sprids utanför Sveriges gränser.

Tendensen är också att allt fler bevakningskameror sätts upp på olika platser för att skapa ökad trygghet mot brott. Vi kan även se att ökat samarbete mellan länder gör att tull, militär och polissamarbete sprider personuppgifter över gränserna. I kampen mot den grova organiserade brottsligheten har rätts-

Fel! Okänt namn på

väsendet fått nya behövliga verktyg som buggning och preventiva tvångsmedel. Vid varje sådan lagstiftning och har det varit viktigt att balansen mellan effektiviteten hos de brottsbekämpande myndigheterna och det integritetsingrepp som sådana verktyg skapar är rätt avvägd.

Vi socialdemokrater menar att det finns behov av en samlad kontroll över utvecklingen som sker, både inom myndigheter och med hänsyn till den tekniska utvecklingen i samhället i övrigt. Det behövs någon som granskar, varkar och kan slå larm när en situation uppstått som kräver ytterligare skydd för den enskildes privatliv. Det behövs en myndighet som på ett samlat sätt tillvaratar integritetsskyddsintresset och håller uppsikt så att dess gränser inte överträds. Vi socialdemokrater vill därför tillsätta en integritetsombudsman (IO). Vi avsätter 5 miljoner kronor för detta ändamål 2009 och 10 miljoner 2010 och 2011. En integritetsombudsman ska även företräda enskilda i ärenden som innebär att den enskildes integritet kränkts på ett sätt som inte är förenligt med lag.

Stockholm den 7 oktober 2008

Berit Andnor (s)

Morgan Johansson (s)

Helene Petersson i Stockaryd (s)

Phia Andersson (s)

Jan Björkman (s)

Yilmaz Kerimo (s)

Billy Gustafsson (s)

Sinikka Bohlin (s)